

Budapest, 1874.

27. szám.

Julius 2.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

Ajánljuk a »Katholikus Hetilap«-ot a tisztelt olvasó közönség becses pártfogásába. Előfizethetni a június—decemberi félévi folyamra: 2 frttal; a július—szeptemberi negyedévre: 1 frttal. A kiadóhivatal még néhány egészévi példánnyal is szolgálhat 4 forintért. Az előfizetési pénzek a Szent-István-Társulat igazgatóságához küldendők (Budapest, IV. kerület, Lövész-utca, 11. szám).

A középtanodai tanítás.

(Cs. J.) A középtanodai törvényjavaslat az országgyűlés elé történt beterjesztése óta oly élénk érdeklődést és mozgalmat keltett minden körben, hogy mi sem mulaszthatjuk el álláspontunknak kijelölését a pro és contra felhozott érvek s elvek tömkelegében.

A »Magyar Tanügy« folyóirat pártolja a javaslatot, mert, úgy látszik, befolyt annak alkotásába; a tanáregylet »Közölye« az első kiábrándulás után egyre nagyobb erővel ostromolja főképen azon okból, mert a görög nyelv nem kötelező tantárgyként szerepel benne s a reáliskolai oktatás nyolcz évi tanfolyamra oszlik; a lapok tapssal üdvözlök, mert felekezetiellen színezetét eléggé mutatja az, hogy a rendes tantárgyként szereplő hittan tanárának fizetéséről nem gondoskodik; a tanító rendek ellenzik, mert belügyeikbe avatkozik, a főpapi értekezlet pedig, miután csak az értelemre tekint s a szív kiképzését elhanyagolja.

A protestánsok felszólalásait nem is említem, mert az osztó igazság alkalmazásában mindig különös mértékek van.

Hogy nekünk miért nem tetszik a törvényjavaslat s egyáltalán az újabb iránya az oktatásnak, azt a dolog természetéből igen röviden kimutathatjuk.

Ha a középtanodai tanulás egyik iránya a reáliskolában realis, a másiknak a gymnasiumban idealisnak kellene lennie; amannak legmagasabb célja a gya-

korlati életre ismeretekkel látni el a növendéket, ezé a szellemi életre eszméket kelteni az ifju lelkében; a reáliskola növendéke arra van hivatva, hogy egyes tudományokban magát kiképezve a gyakorlati életet majdan tökéletesítse, míg a gymnasiumnak az egyes tudományok összefüggésére, egységére kell folyton figyelnie, hogy így megtanulva mindig az összes érdekeket s viszonyokat szem előtt tartani, egykor az egész emberiség szellemi művelődésének előmozdításában működő tényezőként szerepelhessen.

Természetesen a középtanodai oktatás mindkét ágában főképen ismeretek gyűjtéséről van szó jelenleg, mert a nevelés, jellemképzés stb. szükséges volta egyenlő mérvben mutatkozik mind a kétféle iskolában, de az ismeretek között nagy különbség van; egyik része szükséges, hogy az ember az életben kenyerét megkereshesse, a másik része e célra kevésbé szolgál, de annál nagyobb fontossága általános művelődési és tökéletesedési szempontból, ilyenek a vallási, bölcsészeti, történelmi és magasabb nyelvészeti ismeretek. Ezekre kell tehát a fősulyt fektetni gymnasiumainkban, ellenben a reáliskolában a többire.

Vajjon úgy van-e az jelenleg? A vallástan a felekezetek gondoskodására bízott, s miután e célra kellő költség nem áll az egyházak rendelkezésére, tényleg, ha nem is névleg, a mellékes tárgyak sorába kerül. A bölcsészet két évig heti két óra alatt adatván elő, nincs olyan bölcsészeti tanár, kinek ítélete szerint valami nagy eredmény volna remélhető ily rövid időtartam alatt. Már pedig a bölcsészetnek kellene a főszerépet játszania gymnasiumainkban, mert ez képezi alapját a többi tudományoknak, mely által azok egy teljes egészbe foglalhatnának. Ily egyesítésre most nagy a szükség, mert a tudomány számtalan ágra oszlott szét, s minden tudós a maga szakmájába kezd merülni, habár oly meszsze essék is az a főtárgytól, mint a bölcséségtől a numismatika.

Plato iskolájából a bölcsészet keretében egybefoglaltan vettük a tudományokat s könnyű volt ekként a magasabb eszmékhez s Istenhez fölemelkedni; hogy később terjedt és szétágazott a tudomány, annak csak örülhetnénk, ha egyesítő képeséről kellőleg gondoskodva volna, de így nincs lépeső, melyen az anyagtól a szellemhez felemelkedjünk, innen van az anyaggal foglalkozók nagy számának vallástalansága.

De a bölcsészeti tárgyak kellő mérvbeni előadásának hiányát talán pótolja a bölcsészetben képzett tanári kar az összes tárgyak előadása közben? E kérdésre szomorú a felelet. Néhány idősb tanárt kivéve még a boldogabb korból, a tanári szakvizsgálatok behozatala óta, tanáraink legtöbbször nem csak hogy nem jártas benne, hanem még kicsinylőleg is nyilatkozik róla. Poroszország s Németország más részében szigorú vizsgálatot kell belőle tenni minden egyes tanárnak, nálunk a fölvilágosodás, habár ez is a bölcsészetnek tárgya, a bölcsészet nélkül keletkezik, s nélküle adja meg tanárainknak a bölcséséget!

A történelem már nagy szerepet játszik közoktatásunk terén, talán kissé feltünőbbet is mint kellene. A »Tanügy« egyik szerkesztője köpontjává teszi mindazon tudományoknak, melyek az emberi lélek alkotáisaival foglalkoznak (1874. IV. füz. 295. l.), természetesen feleli, hogy a történelem csak az emberi cselekvés törvényeit mutatja fel, de ami ezeket rendszerbe szövi, az a bölcsészeti erkölestan, mely a gymnasiumból teljesen kiküszöböltetett, habár a közoktatási tanács a szóban forgó középtanodai törvényjavaslatra tett jelentésében annak behozatalát szükségesnek látja. A tanács tehát nem ért egyet előbb említett jegyzőjével s igazat ad a mi meggyőződésünknek, hogy bölcsészet nélkül nincs kellő eredménye a történelem tanításának.

A nyelvtanítást illetőleg szintén a közoktatási tanácscsal tartunk, hogy az a szellem fejlesztésére irányoztassék s nagyobb siker biztosítására a görög nyelv is fölvetessék a rendes tantárgyak közé. Különbösen meg kell engednünk, hogy csak is a nyelvtanítás az eszerént, mely a gymnasiumi oktatást elkülöníti a reáliskolai tanítástól, mert a hittan, bölcsészet, s történelem itt is épen oly kiterjedésben hozatik javaslatba, mint amott.

Ezek ama szempontok, melyek miatt épen nem pártolhatjuk a most dívó közoktatási rendszert, mert nekünk katolikusoknak bölcsészeti képzett mivelt osztályra van szükségünk, mivel csak ezeknek szólhatunk a vallásról; a többiek felületesen felvilágosodott álláspontjukon nem érhetnek bennünket, miután a szellemi élet alpháját sem ismerik.

Piquis ur.

Beszély.

I.

Ha mindent tagadhatnánk is, azt nem tagadhatjuk, hogy Piquis ur nevezetes egyéniség a fővárosban.

Azt mindenki tudja, hogy a világ előtt rendesen kifogástalan toilletben szokott megjelenni, habár a divatot megveti is. Mindig bizonyos esiny és elegancia

jellemzi őt, ha valahol megjelen. Van benne egy kis aristokratikus ó-conservatismus, melynél fogva a haladó kor némely vívmányai iránt nem viseltetik rokonszenvvel. Mindazonáltal vitatkozni őt ily tárgyakról még senki sem hallotta.

Piquis ur ép most van élte virágában. Tul az ábrándok korán, de a lemondáson innen. Szép, sugár növése van, jellemző bodros fejjel, s hasonlíthatlan szép szemekkel, melyek egykoron az ő körében sok nyugtalanságot, titkos és nyílt közeledéseket okoztak, azonban hiába. Ugy látszik nem akarta érteni azon finom allusiókat, melyekkel koronként az epedő szívek megtisztelték. A baráti érzelmeket mindig többre becsülte a szerelemnél. Általában Piquis urról elterjedt vélemény volt, hogy még eddig nem tudott szívéhez férni valaki.

Akik szerencsések voltak Piquis urat házikörében ismerni, azok mindjárt irigyelték sorsát. Habár nem volt állandó és biztos jövedelme, mégis fényesen élt. Szolgálatára több eseléd állott, akiket azonban örömes-tebb nélkülözött. Nagy gourmand vala s nehéz volt izlését eltalálni; ép azért a nyilvános lakomákon soha sem jelent meg. Különbözött. Bort soha életében nem ivott, s a szesz italok közül egyedül a kávé szerette.

Volt modorában bizonyos megnyerő szívélyesség, melylyel bárhol megjelent, rögtön figyelmet ébresztett. Föllépése mindig egy nemével történt az urias öntudatnak, az aristokratikus merevségnek, de soha sem lépte túl az udvariasság határait. Bárhová ment, mindenütt kitünő figyelmet szenteltek személyének, hízlegésekkel halmozták el. Nem ritkán előkelő delnök a meleg sympathia oly jeleit mutatták irányában, hogy Piquis ur a rendezett logika szabályainál fogva bizony következtethetett erősebb érzelmekre, ő azonban soha sem vett magának fáradságot e hízlegő érzelmeket magára részére kizsákmányolni. Voltak tisztelői közt oly önfel-lelt hölgyesek is, kik ha nem is szemébe, de háta mögött nyíltan bevallák, hogy Piquis ur birtoklása őket boldoggá tenné. A hölgyvilágban formalis furo-rét csinált s a mi a legbámulatósabb, nem csak epedő leánykák, férjezett nők, de még a vén szüzek szívét is meghódítá. Ha Piquis ur naplót vezetett volna, több győzelemről emlékezhetett volna meg, mint Caesar gal-liai hadjárataiban. De habár hiu volt, ezt még sem tette. Nyugodtan mosolygott, s hagyta a világot maga után bolondulni.

Ha irigyelték sokan Piquis ur anyagi és szellemi előnyeit, gondtalan, fényes életét, azon bámulatós szerencsét, mely mindenütt osztályrésze lett, legtöbbször irigyelték azon sajátos viszonyért, melyben a főváros legelőkelőbb hölgyével állott. — Még néhány év előtt mindenki tudta, ki volt az a szép szöke grófné, kit addig szeretett a világ, míg ő nem szeretett senkit; kit bámultak, magasztaltak addig, míg boldogtalan volt, s hogy sorsa megváltozott, megszűnt bálvány lenni s az emberek nem törődtek vele. Mi természetesebb, hogy a mindenről gondoskodó véletlen Piquis urat is a város első ünnepelt szépségéhez vezette. S hogy mióta egymást megismerték, elválhatlanok lettek.

Ne tessék megbotránkozni! A dolgot nem tagadhatjuk. Egyszer csak hire futamodott, hogy a szép szöke grófnő, kit ismertek fön és alant, kinek fényes palotája

zajos vigalmakat látott, ki királynő volt a divat országában, kinek lábainál heverték az ország első gavallérai, kit eddig meghódítani, lelánczolni nem tudott senki, — Piquis urat, mint házi barátot magához fogadta, palotájában rendezett be számára lakást, egy szóval szakítva a világ előítéleteivel Piquis ural nyílt viszonyba lépett.

Sokszor látták a szép grófnőt elegáns fogatán végig vágatni; olyankor Piquis ur mindig mellette ült s pedig közbotrányra szorosan mellette. A szép grófnő, hogy boszantsa a világot, nyíltan enyelgett választottjával és az viszont vele. Az emberek fejet csóváltak, a férfiak boszankodtak, de sem egyik, sem másik fél többet nem tehetett.

A grófnőt a sétányokon soha sem látták egyedül, Piquis ur mindig vele volt, s gyakran oly ügyesen vitte dolgát, hogy a grófnőhöz senkit sem engedte közelni. A grófnőt mulattatta az, hogy az emberek boszankodnak. Attól nem félt, hogy valamely megbántott imádó Piquis urat párbajra hívja, mert habár Piquis ur a point d'honneur dolgában igenis difficile vala, legfeljebb akkor vette volna föl az eldobott keztyűt, ha azt a grófné határozottan kívánta volna. Különbben is Piquis urat megsérteni, s a szép grófnő kegyét elveszteni egy dolog volt. Azért is ily boszu-tervektől mindenki ovakodott.

Hogy Piquis ur a szép grófnő kegyeit mily mértékben bírta, arra a világ csak a mendmonda útján juthatott el. Azt általában tudták, hogy Piquis ur a grófnő házi barátja, társalkodója, mulattatója, hogy vele járkel, sétál, eszik és unatkozik. Ez ugyan elég ok lett volna arra, hogy a szép grófnő tiszta hírnevét homályba állítsa, azonban csodálatos módon a világ e bántó gyanu eszméjére nem ébredt soha.

S Piquis ur fölségesen vitte e szerepet. Arra látszott teremtvé lenni. Miután a szerelmet nem akarta megismerni, a barátságért pedig őrvöngött, a viszonyt közte s a szép grófné között a társadalmi illemszabályok, ha nem is helyeselték, legalább nem elleneztek.

II.

Izabella grófnő szép volt és szívtelen. Szüleitől nagy vagyont örökölt, melyet bátyja közbe jött kora halála még inkább növelt. Éveken át Párisban tartózkodott, s a főváros csak néhány éve szerencsés őt birni. Amint megérkezett, a magas körökben valóságos forradalom ütött ki. Iza grófnő a világvárosban a szellem minden fogásait elsajátítva azon szép szándékkal jött vissza hazájába, hogy egy Ninon de l'Enclos, Staël, vagy Roland asszony mintájára a tudomány, műveltség és szellem központjává fogja termeit átalakítani. S ez valóban sikerült is; Iza grófnő termei a rang és elme aristokráciájának központjai lőnek. Ő volt a ragyogó nap, a fényes csillagok ezreitől körülveve. Egy estély nála annyit ért, mint egy udvari ebéd; művészek és tudósok szivrepesve vették kézhez az elegáns kártyát, melyen finom folyóirással e szavak állottak: »Madame la comtesse Isabelle ... prie Monsieur N. N. de faire l'honneur de venir passer la soirée chez lui sat. R. S. V. P.« — Voltak, akik rá mába tették e meghívókat,

mások folyton a vizitkártya-cdény tetején tartották, hogy mindenki legelőször azt vegye kezébe, sőt egy holdvilágszínű fiatal drámairó viaszosvászonzaeszkóban keblén hordozá. Nagy kitüntetés volt az. Aki egyszer Iza grófnő termeibe mint meghívott vendég betette lábát, annak kész volt a renomméja örökre.

E társas körökben kettő tűnt föl. Iza grófnő csodás szépsége, finom tapintata, melylyel minden estélyre egy rangjabeli idősb delnőt kért föl a lady patronesse szerepére, általán magasztalt leereszkedő szivélyessége s mindezen dicséretes tulajdonok mellett művészi magaslatra vitt kacérsága. Andor gróf az öreg sportsman, ki csak whistezni járt a grófnő salonjaiba, nem egyszer mondá, hogy aki mulatni jó a grófnőhöz, annak jól megyen dolga, de Isten mentsen meg minden halandót, hogy komoly szándékkal lépje át a küszöböt, mert akkor un homme perdu-re válik. Béla gróf, ki a grófnő titkos lókupecze, s erre sokat tart, már egy párszor megégette ujjait. Pepi gróf, a kiszolgált vadász nem egyszer figyelmezteti az ifjabb nemzedéket a fenyegető veszélyre. A kedélyes öreg P. marquis minden estélyen tiz perczig udvarol a grófnőnek, el nem mulasztván minden alkalommal megjegyezni, mennyire sajnálja, hogy hatvan éves, különben sat. azután megtévén kötelességét kotródik a bufféthez. Albert, a fiatal diplomata, valóban tanulni jár e termekbe, elméláz, de ismét magához jó. S a finom légkörben ott mozog még egy esomó híres orvos, tudós, művész és író. Ezek csak másodrendű csillagok, de azért a szellem az övék. Ők fütének, a többiek csak melegeznek.

S ez így folyt három téli saisonon át. Az emberek azt hitték, hogy minden annak rendje szerént megyen. A szép szőke grófnő boldog, hogy dicsőítik, magasztaltják. Azt úgy sem tűrné, hogy szeressék őt. Azt épen nem tartozik a világ tudni, hogy az a halvány, sötét-haju fiatal ember ott, ki rendszerént a legszórakozottabb a társaságban, rendszeren az utolsó a vendégek közt, kik a grófnő termeit elhagyják. Akkor sem megy le a fölépesőn, a fényes livréebe öltözött inasok között, hanem midőn észreveszi, hogy a vendégek oszlnak, nagy szórakozottsággal megindul a termeken keresztül, mintha kabátját keresné, azután egy kis szőnyegajtó előtt megáll, körültekint, egy kulesot nagy sebtén elővesz s hirtelen beoson egy kicsiny termelybe s ott eltűnik.

Azt természetesen nem tudja a világ, hogy a szép Iza grófné a termeiben hullámzó tengerből választott már valamely gyöngyöt; egy fiatal embert, ki nem gróf, nem tudós, sem művész, kiről mai napig sem tudni, minő titulus alatt jutott be Iza grófné termeibe. Azt még kevésbbé tudta, hogy ezen, nem tudom szánelomra vagy irigylésre méltó, fiatal ember nem más mint Verényi Richard, kivel a szép szőke grófné a két év előtti jogászbálon ismerkedett meg, ki ifju kora daczára már is fényes hivatalt visel s még fényesebb áll előtte, kit általában mindenki dicsér, magasztal, mert igen komoly és solid ember s amint mondják öreg szüleinek egyetlen öröme és vigasztalása.

Ott abban a kis kerek teremben, hová Richard szokott belépni, rendszerént nincs senki. Néha ugyan

megtörténik, hogy Piquis ur ott van, de ez Richardot épen nem genirozza; ő tudja jól, hogy Piquis ur minő hivatalt visel a szép grófnénál, azt is tudja, hogy a fényes estélyeken soha sem szokott megjelenni, már a világ miatt is; de ott a kis kék termelyben, ott egészen otthon érzi magát s egyáltalában nem törődik Richard és Iza grófnő beszélgetéseivel.

Piquis urnak jeles alkalma nyílt magános estélyeken meggyőződni azon forró, mély vonzódásról, melylyel Richard Iza grófnő iránt viseltetett. Rendesen egy vén eseléd, egy tisztos maradvány a család multjából szolgált föl. Más e kedélyes társalgást nem zavarta. Piquis ur felfogta helyzetének fontosságát s sokszor, ha az idő már későre járt, lehunyá szemeit s míg Richard valamit fölolvastott, vagy Iza grófnőt szellemes fecsegéseivel mulattatá, elaludt s csak akkor ébredt föl, midőn Richard bucsut vőn. Annyit józan észszel azonban észrevehettek, hogy Iza grófnő csak orránál fogva vezet a fiatal embert s hogy legkevésbé sem veszi oly komolynak a dolgot, mint Richard; szóval, hogy Richard áldozat.

Azt már nem tudjuk meddig tartott e boldog állapot, hanem arról már van tudomásunk, hogy egyszerre, egész váratlanul a viszony Iza grófnő s Richard közt megszakadt. Valószínűleg megunták egymást. Piquis ur sejtette, hogy utóvégre is Richard nevet kíván adni e barátságos összeköttetésnek s nem sokáig ohajt homályban bálványzó maradni. Iza grófnőnek pedig ez alkalmat adott, hogy a fiatal embert kijózanítsa. Fájdalom e kijózanodás épen akkor jött, mikor már késő volt.

Sok történik az ég alatt, mit az emberek nem tudnak megfejtani. Ha a világ meg nem érthető Iza grófnő sajtóságon vonzalmát Richardhoz, viszont Piquis ur föl nem fogható az utóbbinak kegyvesztését. Azt, hogy vannak szivtelen, kaczér nők, kik legszentebb hivatásukkal ellenkezőleg a sziv legnemesebb érzelmeiből gunyt űznek, szeretik az embereket elbolondítani, kik a divat szerint számlálják szivök verését, azt nagyon is sokszor tapasztalhatjuk. Hogy az ilyen kaczér lény körmei közé esett áldozat azután elveszett ember lesz a társadalomban s ritkán gyógyul ki egészen, az is áll. De hogy a fellázított szenvedély dühében a kétségbeesés fegyvereihez nyul, ha bár ritkább eset, de szintén megtörténik. Mondanunk sem kell, hogy Richarddal is ez történt.

Iza grófnő a szakadás után egy kissé utazott, hanem megint visszajött. Az óta egy év mult el. És sok megváltozott. A fővárosban azon érdekes hírrel lepték meg, hogy Verényi Richard megőrült. Mások még rosszabbat mondtak, hogy bámulatos valami történt e fiatal emberrel; rossz szellem szállta meg, folyton iszik, kártyázik, minden jobb társaságból ki van zárva. Tisztességes ember szóba sem áll vele. Valódi csavargó lett belőle. Hivatalából rég elmozdították. Apja minden jószágát eltékozolta. Valami örült düh kergeti. Volt olyan is, aki azt állítá az x. utcai kártyabarlangban croupiervé lett, mások, hogy már szobája sínés s a biliárdon alszik.

Ezeket hallotta a szép Iza grófnő azon kedves, művelt fiatal emberről, ki előtt oly fényes pálya állott,

kit mintaképül állítottak föl minden fiatal embernek, kinek lelkes szemein annyiszor elmerengett, kinek szivében egy világa volt a legszebb, a legnemesebb érzelmeknek, ki még boldog barátsága idejében soha párányi szabadalmat sem vett magának, ki mindig kifogástalan volt, kit épen a becsületérzet szakította el a szép Iza grófnőtől.

Egy ideig kellemetlenül érintette őt a hír. Valami megmozdult abban a gögös fehér kebelben. Talán mégis szerette volna. Maga sem tudta.

Egy napon midőn palotája küszöbe előtt fogatából kiszállt, egy kopott öltözetű fiatal embert pillantta meg, ki hátát a sarokkőnek veté. Haja rendetlenül homlokára lóggott, szemei álmos bágyadtsággal néztek a szép hölgyre, arczán az éjjelezés s vad tivornya világos jelei voltak. Ugy látszik ittas volt.

Iza grófnő rémulten ismeré föl benne Richardot.

S ezen embernél volt a kules, mely szivéhez vezetett, — ez jutott eszébe. S ezen embernél volt a kules, mely szobáihoz vezetett, s az nem jutott eszébe!

III.

Iza grófnő ez utolsó s véletlen találkozás óta nagyon merengő lett. Az a halvány, dult arcz mint egy rém üldözte őt. Az emberek nem tudták mi baja; sokszor voltak szeszélyei, ezt is annak tartották. Andor gróf igen természetesnek találta, hogy Iza grófnő a saison kezdete előtt, már ősz felé palotájából a főváros-hoz közeleső pompás villájába huzódott. A többiek akkor hordozkodtak be, midőn Iza grófnő kiment. Ilyen bogarai mindig vannak a nagy uraknak.

Pedig e változtatásnak más okai is voltak. Iza grófnő eszmélni kezdett. Mások is voltak őrzöngő tisztelői, de Richardhoz egy sem hasonlított. Másoktól is tapasztalta, hogy szeretik, de úgy egy sem szereté mint Richard. Csodálatos jellemnek tűnt föl előtte. Hányszor hallgatá beszédes ajkairól elrejtett reményeit, melyeket oly gyöngéden, annyi ovatossággal említett. Mily fényes tehetségei voltak, s mily magas pálya állott előtte. S mindezen reményeket ő hervasztá el, a fényes jövőt ő homályosítá el, a jövődicsőség utját ő vágta be. Őt is játékszernek tekinté, mint a többit; a többi épen maradt, ez megtörtén esett ki kezéből.

Nem maradhatott palotájában, melynek egyik osztálya, a kis kék termely bántólag hatott rá. Azon szobában hónapokon át egy boldog ifju ült lábainál, s ő hagyta nőni szerelmét, reményeit. Engedte őt élni boldog csalódásban. Mondhatni, művészileg kellett szerepét vinni, hogy az ész, szellem s lelki erő emberét annyi időn át fogva tartá. Kezdett e lejátszott szerepről gondolkodni.

Szép őszi délután volt s Iza grófnő nyári villájának egyik elegáns termében tünődék a történetek fölött. Az ablakok nyitva voltak s a hanyatló nap sugarai áttörtek a könnyű függönyzetten. Piquis ur ott ült egy karszékekben, közel a grófnő mellett, s hallgatott. Ugy látszik sejteti kezdé, hogy a szép grófnőnek kedélybaja van, — azért nem igen akarta háborgatni.

Iza grófnő meglehetősen nem jól érezte magát. Büszkesége erős harcot küzdött keblében a néha fölébredő jobb érzéssel. Zavart volt. Az a szétdult arc mindig megjelent lelke előtt. Nem tudott tőle szabadulni. Néhányszor fölkel s indulatosan járta keresztül szobáit. Kitekintte az ablakon, hogy szórakozzék, de a hervadó természet látása azon hervadó ifju embert juttatá eszébe, ki most vakon rohan az enyészet felé, kit ő vezetett ez utra s nincs ereje többé visszatartani. Álmadozva dőlt el egy nyugágyon. Piquis ur részvétellel közeledék feléje.

Iza grófnő szótlán nyujtá hófehér kezét barátjának. Piquis ur megcsókolá azt, s némán tekintte a grófnő arcára.

— Ez borzasztó, — ezt ki nem állom! suttogá alig hallhatólag.

Piquis ur jól hallá e szavakat, de nem felelt rá semmit.

E perczen az ablak előtt hirtelen egy árnyék vonult el, egy fölemelt kéz látszott megjelenni, azután egy összegyűrt papír esett be a szobába.

Iza grófnő nem vette észre, de Piquis ur, kinek figyelmét semmi sem kerülte el, hirtelen felugrott, fölemelte a papírdarabot s oda hozta a grófnőnek.

A szép hölgy bámulva nézett Piquis urra.

— Mi ez barátom? kérdé.

Piquis ur hallgatott.

A grófnő szétbontá a levelkét s benne e sorok valának:

»Asszonyom! Ma este a park végén lévő lugasban várni fogom kegyedet. Ez utolsó kérelmem az életben. Ne tagadja meg. Várjon ott addig, míg jövök. Nem teszek semmi szemrehányást. Richard.«

Iza grófnő megdöbbenve olvasá e sorokat. Mit akarat tőle ezen ember? Megbántott, tulfeszített képzelme mint egy véres boszu eszközt állítá azt lelke elé. Még kevéssel ezelőtt vágyott utána, most a találkozás gondolata rémülettel tölté el. Nyughatlan volt. Ezer gondolat cikázott át lelkén. Semmi esetre sem ohajtja őt látni többé. E helyen nem biztos előtte. Ez nem többé a régi Richard, ez egy kétségbeesett ember, kitől fél.

Nem sokáig gondolkozék. Befogatott s visszament a fővárosba. Holnapra már más terve volt. Nem tudta ugyan mitől tartson, de egyelőre szabadulni akart. Piquis ur látta a grófnő felindulását, de ismerte természetét s mit sem tőn a grófnő szándékának megváltoztatására. Már este ott ültek egymással szemközt a kék termely melletti kis teremben. Richard várhatott a lugasban ameddig tetszett.

(Vége következik.)

TÁRCSA.

Kisvárosi photographiák.

III.

Ha a saison megérkezik, akkor van elemében a kisvárosi ambitio. A főváros ilyenkor holt lesz; aki teheti, odahagyja a poros utcákat, a rekedt levegővel telt szobákat és siet kifelé amerre zöldet lát. A villák megnépesednek, a fürdőkurák megkezdődnek, a főváros minden nagyobb házán czédulák függnek kiadó lakást hirdetőik. Akit hivatala, állása, üzlete visszatart, az örül a vasárnapnak, mert akkor kétezer omnibus- és fiakkerlő fárad, izzad, hogy az otthon maradtakat kárpótolja, minden mulatóhely hemzseg a néptől. Vasár- és ünnepnapon minden városinak van pénze; azt mulhatlan kötelessége elkölteni. A közép és alsó osztály ott mulat közelben, csak a vagyon-aristocratia előjoga a fővárossal távollétét éreztetni s e hiányt mutatják az üres színházakban ásitó páholyok, erkélyek, a fiascót csináló concertek, az ép ezen okból szétrebbenő műzsák s valamely nyomasztó unalom, mely a hőségnél is inkább kinez s mely borzadalmas symptomák mind egy évenként előforduló bajra mutatnak, melynek neve: saison morte.

Bezzeg a provinciákon ezt a bajt nem ismerik, hanem annálkább affectálják. Az egyiknek háza mellett csinos kertje van, hanem azért Páros-Bagosra megy zöldet látni; a másik hetek mulva barnára sülten jó haza s fenhangan beszél, hogy ép most szállt ki a vagonból, fürdön volt, — hol? — Emsben, Pymontban! Pedig hát két hétig itta a vizet Bodajkon. X. tudós professor, ki minden esztendőben utazik s azon maniája van, hogy utazását le is írja, már hónapok előtt szélteben beszél, hogy az idén ide megy, oda megy, Palermóba, Bagdadba, hanem utóbb Félégházával is megelégszik. Y. ismert

szenvedélyes botanikus meglítt körökben komolyan állítja, hogy jelenben a berni felvidék faunája léssen tudományos vizsgálatának tárgya; a kirándulás azonban rendesen elmarad, mert az elhatározás apró körülményeken megtörik. Z. előre örvend a természetvizsgálók, orvosok, daláregyletek czélba vett országos tatárjárásának, mert akkor az ember őt hatosért bejárhatja Tolnát Baranyát s jeles alkalma nyílik a magyar vendégszeretet en gros tanulmányozni. Az ugynevezett crème mint a jó hadvezér nem sejteti szándékát előre; hanem philosophushoz illő bölcseséggel csak nyugtával dicséri a napot. Eltűnnek láttatlan mint őszszel a madarak; midőn visszatérnek, élményeiket nem kezdik alantabb Münchennél.

A régi időkben senki sem utazott, ha csak nem volt rá kényszerítve. Az olyan embert, ki szükség nélkül elhagyta otthonát, vagy tudósnak, vagy bolondnak, vagy mindkettőnek tartották. Az ember akkor volt boldog, ha otthon ülhetett. A roppant vasúti hálózatok és összeköttetések azonban hihetetlen magasságra emelték a kíváncsiságot, az otthon nemszeretést, a luxust. Mióta az aristocratia divatba hozta a vándor madarak kételtüségét, télen városban, nyáron falun lakni, azóta a kisvárosi emberek híven utánozzák őket azon különbséggel, hogy télen falun vagy kisvárosban tartózkodnak, nyáron azonban seregeseen tódulnak a nagyvárosokba. Sajátszerű, hogy míg nagyvárosokban ezeket találunk, kik a város határától egész életükön át alig voltak egy puskalövésnyi távolságra, a kisvárosiak közül alig van néhány, ki a környékbeli nagyobb városokat meg nem látogatta volna.

Ez a saison morte első képe a provinciális városokban.

Ami a fővárosnak ez idény alatt nem kell, az jut most osztályrészül a kisvárosiaknak. A színművészet hősei a szabadságidőt arra használják föl, hogy a provinciára mennek dicsőséget aratni. Hírók ép oly gyorsasággal előzi meg eljövételüket, mint egy nyugatindiai ashanti lázadásé. A lázas lelkesedés épen addig tart, míg az ohajtva várt vendégek a

vagyonból kiszállnak, azután szemlátomást apad. A vándor trupp igazgatója nagy falragaszokon kéri a nemes város pártfogását s bizva annak nagylelkűségében még a legmagasb müigényeket is kielégíthetni igéri. Igaz ugyan, hogy csakhamar alkalma nyílik e legmagasb müigényeket a kötél-tánczolás, görög tűz, betanított ebek s egyebek utáni meleg érdeklődésben felismerni, de mivel ily művészekkel nem dicsekedhetik, magának rója föl, ha két hét alatt megbukik. A fővárosi muzsák papjai s papnói szárnyra kelve s valamely provincián mint oázon a pusztaságban leszállva, természetesen művészetök alattinak tartják a »Bot csinálta doktor-«, vagy a »Ludas Matyi-ban« — föllépni, ők csak »Sékszipir« és »Molié« darabjaiban tudnak szerepelni, s csak kivételképen alázzák meg magukat, hogy Schiller »Haramiái«-ban is föllépjenek. A darabot előadják. Mór Károly, midőn kinjában lefekszik a földre, felrug három lámpást, mire roppant zavar támad; a publikum belekiált a darabba s Schiller művét újra scenirozza. Mór Ferkó egy kicsit ptyókos, még négy órakor valahol künn mulatott a pinczékben, de bortól veres arcza annál világosabban mutatja keble nemes háborodását állapotjának mivolta fölött. A többi rablók a városi pandurokból kerülnek ki, kik a körmük közé esett falusi jegyzőt ábrázoló színészt úgy elagyabugyalják, hogy az nem győz könyörögni, hogy ne olyan nagyon, elég volt. A városi fertálymester, kinek titkos hajlamai vannak a színészet iránt s néha beszélő szerepe is van, Amália elfogatását így adja hírül: »Amália tensasszonyt elfogtuk s a bandának instáljuk!« sat., mire a hátsó publikum helybenhagyólag int, az előlülök pedig nevetnek. Mikor az első felvonás végén vannak, akkor jó a nemzetes tisztartóné ő nagysága, suitejével. Ez már így szokás; parasztos dolog a darab elejére jöni. A jobb tónushoz szokott városiak is így tesznek. Mikor ezt az assessorné észreveszi, ki három leányával már ott ül az első sorban, nagyon megapprehendál, s sajnálja, hogy korán jött s a világért sem mozdulna helyéről, mert itt az a szokás: qui prior tempore, potior jure, vagyis a színházban nincs minden tyuknak külön szakajtója, aki korábban jó, azé a jog, ha a másik megfizette is helyét. Ha adarabban valamely látványosság fordul elő, az előlülök felállnak, hogy jobban lássanak s épen mikor Sigiswildát, az üldözött ártatlanságot megispékelni akarják, mielőtt máglyára tennék, négy, öt goromba hang onnét hátulról rá kiált: »Le kell ülni! Vegyék le a kalapot! Mi is látni akarunk!« sat. Mire valamely ország sorsát vezető megyei nagy kophta bele kiált: »Csöndesség! Nem kell lármázni!« A derék fiatal uracsok hallottak valamit arról, hogy a fővárosban a mágnások a színházba diskurálni járnak; meg kell mutatniok, be kell bizonyítaniok, hogy ők is jártak a világban. Fenhargon fecsegnek, nevetnek, fészkelődnek, kurizálnak az ötödik padban ülökkel, a publikum feje tetején keresztül. Belebészelnék a szövegbe, valódi angol vagyis sületlen élczeket mondanak. A nők a szegény színésznök toilettjét kritizálják: »Milyen maskara!« — »Fi donc, minő izléstelen!« — »Valóságos madárijesztő!« Mig ha köztük valamely ifjabb s hozzá még szép művésznő van, az ifju lovagok, a dicsőség s babér osztogatói akkora tapsot csapnak, hogy a légmozgástól husz lámpa kialszik. Néha valamely valóban szép jelenet meghatja a hallgató-ságot; oly csönd van, hogy a künn keletkező eső esőppjeinek hullását lehet hallani, amint a födelet verdesi. Az érdekes jelenet alatt azután felugrik hirtelen egy falusi nagyságos compossor ur, szétlöki a szomszédokat s a legközelebbi nyíláson kiordit: »Jancsi huzd a fészkerbe a hintót!«, s épen mikor Don Carlost akasztani viszik, a publikum elneveti magát.

A fővárosi feszezés, affectatio sehol sem lép oly kirívón

előtérbe, mint a provincialis színelőadásoknál. Ha pedig egy ehelyütt hős kisvárosi ember a fővárosi színházba betéved, oly bamba és ügyetlen, úgy el-elbámul mint a palócz gyerek, mikor először látott rákot. Sehol sem lehet jobban megismeri a kisvárosi embert, mint a fővárosi színházban. Husz lépésnyire megérik rajta a falusiszag. Ha az ember összehasonlítja otthoni uraságát itteni tehetetlenségével, nem hinné, hogy ez egy és ugyanazon személy.

Bizony a kisvárosi saison morte is sok tanulmányra nyújt alkalmat; ha ugyan akarna belőle tanulni valaki. X.

A levegő proletárja.

(Természetrizai kép.)

»A tulajdon lopás« — ez jelszavuk azon embereknek, kik mások keresményén és zsirján gondatlanul, sőt kényelmesen akarnak élni. Valamint ezek a vagyonközösséget a kor jogos követelményének tartják, úgy a veréb is örök időktől fogva comunista volt.

E könnyen élő, dévaj madár csőrét mindig nyitva tartja, nem tudom vajjon kielégíthetetlen éhségét, vagy szenvedélyes csiripelési vágyát akarja-e azzal kifejezni. A finom, megnyerő modort nem ismeri. Testalkata s ruházata, születése és nevelése, minden tette és egész valója plebejusi származásra mutatnak. Választékos alkatot, élénk színezetet, pompás, fényes tollakat hiába keresnénk nála. Telen fekete, nyáron sötét szürke csőre rövid és vastag. Bizalmatlanul kacsingat barna szemeivel hol ide, hol oda, melyek az azokat környező sötét gyűrű miatt két akkoráknak látszanak, mint amilyenek valóban. Széles fejét hamuszürke süveg fűdi, melyet a himnél barna sávoly szegélyez. Innét van barátkülsője, s a miért a francziák »moineau«, nak, barátoknak nevezék el. Zömök teste szürkésbarna csuhába van bujtatva. Néhány sávoly s fekete nyakravaló képezik ruházatának minden díszítményét. Ezt azonban nem tartja tisztán, noha örömet pacskol a vízben; miért is a városokban gyakran kormos külsejű, sőt a gyárak közelében sokszor teljesen fekete füstösködik. Csak igen ritkán gondolja és simítja tollait; jobban szereti, ha borzas.

Külsejének ez elhanyagoltsága neveltetésében gyökerezik, ifjúkorától fogva ugyanis sohasem szoktatták rendre. Lakószobája valamely piszkos zug volt az eresz alatt, vagy üreg a dűledő fal omladékában, vagy valamely korhadt fa oduja; csak igen ritkán volt az szellős ágak lombosára alá építve. Bölcsőjét szalma, széna, kőcz, szőr, toll, papir- és rongydarabok zagyvaléka képezte, miért is joggal mondható, hogy rongyok közt látott napvilágot.

A verebek fészke sohasem mondható remekműnek, mint pl. fajrokonai a pintyeké, melyek oly szeretetteljesen gondoskodnak kicsinyeikről. Ha pedig a körülmények arra kényszerítik a verebet, hogy szabad ég alatt készítse fészket, akkor az építkezést földézzel látja el. Ekkor azután mindent, mi nem szűrős és tüskés, összehalmoz, hogy az rendetlenül egymásra hányatván, fészkeül szolgáljon. A fészkek közepén levő mélyedést pedig szőrrel s tollakkal béleli ki.

Eközben a nösténynek kell legtöbbet dolgozni, mert a himnek kisebb gondja is nagyobb annál; őt a szerelem zaklatja. Miután érdemes nőt talált magának s azzal házasságra lépett, boldog szerelmének gyöngy élete sem időt, sem kedvet nem hagy a komoly foglalkozásra. Minden gondolata s tette — különösen a mézes hetekben — oda irányul, hogy férji kötelmeinek eleget

tegyen. Különbösen nyomorult hangja a szenvedély e fokán olvadékony lágyságúvá nemesbül, mely bálványozottjának gyöngye szívceskjére varázshatással van. Gyöngéd hangon szokta ilyenkor tudtul adni, hogy szerelmesének nyögdecselelő vallomását meghallgatta.

Ha azonban a verébne asszonyság nem tartozik nemének legrendszeretöbbséjé közé, akkor a bekövetkezendő áldásra való előkészületek nem jogosítanak szép reményekre. Valamint azonban tudja magát tenni e furcsa pár az élet mindennapi szükségletein, úgy itt is tud magán segíteni, kétségkívül mások rovására. »A szükség törvényt bont.« Ilyenkor azután valamelyikök elég szemtelenül a fecskék erkélylakába lopózik, ha pedig azok innen ki akarnak üzni, konokul védelmezi magát. Így azután a tolvajból rabló, sokszor gyilkos is lesz, mert az öléstől sem irtóznak. Én magam láttam, (mit Naumann is megemlít) hogy ez aljas gaznép mikép támadta meg a még csupasz kis fecskéfiakat s a halálosan megsebesítetteket mikép dobálta ki a fészekből, nem indítatva meg a buszülék kétségbeejtő jajveszékése által.

Ily foglalásoknál a veréb ismét csak proletár modort tanusít. Nem érzi még magát jól az előkelő, lágy párnákban; a fecskéfélek aristocratikus berendezése nem elégti ki. A miért mindenféle tarka-barka limlomot összehord s ezzel a kitartó szerelem e műremekét izléstelenül elundokítja. Az orozatlan pár azután nem törődik azzal, ha a kijárólyukból hosszan lelógó szalmaszálak az egész szomszédságnak fennen hirdetik, hogy a békés lakot szemtelen semmittevők bitorolják.

Ha a meleg napsugarak meghozzák a tavaszt, akkor a verébne asszonyság már márczius hó végén öt-hat tojással örvendeztetni meg boldog férjét. Az apai örömök jótékonyan hatnak a verébre. Külön tudósítás helyet vig örömdallal adja tudtára rokonainak, barátjainak s ismerőseinek neje szerencsés megszaprodását. Most már atyának érzi magát s kétszer oly hangosan, mint előbb s büszke felfuvalkodottsággal hangoztatja vig csi-csergését.

Noha hangjában semmi dallamosság sincs, mindamellett nincs madár, mely abban jobban gyönyörködne, mint a veréb. Önélégülten hallatja tehát szüntelen egyhangú csiripelését, majd magasabb, majd alacsonyabb hangon. E folytonos csevegés miatt az angolok — hangját utánozva — »philipp«-nek nevezték el. Felriasztva és üldöztetve csattogva zugó hangot hallat, míg mérges ingerültségében durrogva röppen tova. Viaskodás közben minden torok más és más, különféle csatakiáltásban tör ki. Ez pedig nem ritkán történik, mivel a czivakodások és veszekedések napirenden vannak náluk s a veréb mindenütt nagy verekedőnek van kikiáltva. A himnek a nő birásaért harczolni kell, örökös irigység és békétlenségben élnek a szomszédokkal, s a mellet a házasságban is örökös perpatvar és versengés uralkodik. Naponta hallhatjuk e jó-madarak szidalmait, mik nem egyszer tettelegességgé is fajulnak. Sokszor dühöngve annyira megvagdalják egymást, hogy egyik, vagy másik eszméletlenül bukik le a háztetőről vagy fáról. Azonban e viszályok csakhamar ismét kiegyenlítetnek s az ellenfelek, kik kevéssel előbb véres küzdelemben talán egymás életére törtek, nem sokára békés egyetértésben együtt szedegetik élelmöket. E foglalkozás alkalmával mindig ugrándoznak, miközben farkukat kihívóan emelik fel s néha-néha hetykén meg-megbillentik. De még ekkor sem tudnak teljesen nyugton maradni, hanem egymást boszantják, hangosan kiabálnak s közbe-közbe nevelten utczagyerkőczök módjára hajba is kapnak.

(Vége következik.)

HETI KRÓNIKA.

Nagy volt a szomorúság a mult héten azok soraiban, kik a társadalom jóllétének s boldogságának s különösen Magyarország előhaladásának s fölvirágzásának netovábbját s garantiáját nem a szellemi s anyagi fejlődés legszükségesebb föltételeinek biztosításában s előmozdításában keresik, hanem divatos eszmék után hajhászva idegen, a nemzet gondolkozásmódjával vallási meggyőződésével, szokásaival össze nem férő s azokkal merőben ellenkező újítások erőszakolásával hiszik elérhetni. Ily kedvencz eszméje sok embernek a polgári házasság. Ennek kellett volna a mult héten a képviselőházban tárgyalás alá kerülnie, a kormány azonban, úgy látszik jobb meggyőződésének engedve, az erre vonatkozó jelentésnek tárgyalását a napirendről levétetni kérte, s a képviselőház 50 szótöbbséggel a tárgyalást elhalasztotta.

Ez volt egyik nevezetesebb mozzanata az országgyűlés mult heti történetének. A másik szintén nevezetes és fontos: az incompatibilitási törvényjavaslat tárgyalása. Meghozatott a törvény, mely kimondja, hogy ki lehet és ki nem lehet képviselő. Ha ezen törvény szentesítve lesz s életbe lép, az új képviselőházban, mely ennek alapján létrejő, egészen új alakokat fogunk látni s nagyon valószínű, hogy ezen új képviselőház csak két cathegóriájú emberekből fog állni. Képviselve lesz benne a vagyon intelligencia nélkül, s a tudatlanság vagyon nélkül. Mert azon osztályt, melynek vagyonát az értelmi töké képezi, az új törvény megfosztotta a törvényhozói jogosultságtól. Valaki azon megjegyzést tette midőn a törvényjavaslat elfogadott, hogy most csak oly ember fog képviselő lehetni, aki nem képes más tisztességes uton is naponként öt forintot keresni.

A főváros a mult héten egy új kirándulási helylyel gazdagodott. Helyesebben a kirándulási hely ugyan nem új, mert a Svábhegy gyönyörű kilátásával, szép árnyas kerteivel és villáival már megvolt, de a hozzáférhetés nehézségei, a távolság, a rozsz és meredek ut, melyet gyalog kellett megtenni, nem nagyon kecsegtetett s csak kevés embernek volt kedve agyonfárasztani magát, hogy följuhasson s végre talán még egy szerény ebéddel vagy ozsonnával se kárpótolhassa magát fáradalmáért. Mindezen most segítve van. Folyó hó 25-dikén adták át a közforgalomnak az új fogaskerekű vaspályát, mely kényelmesen fölvisz a Svábhegyre. Aki a budai lánczhidfőnél a lóvasúti pályánál jegyet vált, onnan közvetlen összeköttetésben fölmehet a Svábhegyre, honnan a hidfőig újra vissza is hozzák. S ez mindössze 60 krajczárba kerül. Fenn a vasutépítő társulat az Eötvös-villát elegans vendéglővé rendezte be, s e tekintetben is gondoskodott a kiránduló közönség kényelméről. Mondják, hogy ugyanezen társulatnak szándéka a Svábhegyen több nyaralót építtetni s azokat többévi részletfizetés mellett venni kívánóknak eladni. A fogaskerekű vaspálya megtekintését bizonyára nem fogja elmulasztani senki, ki a fővárosba jő, mely ebben egyszersmint egy újabb megtekintésre méltó nevezetességgel gazdagodott.

xyz.

RÖVID HIREK.

— A király ő Felsége megengedte Rudolf főhercegnek, hogy az országos képzőművészeti társulat védnökségét elfogadja s nevében ezerötszáz forintot adományozott saját pénztárából az egylet céljaira.

— A király ő Felsége a szent-máriai r. katolikus hitközség düledező iskolája helyreállítására 200 frtot, Ternye és

Bálpataka iskolailag egyesült r. kath. községek felekezeti iskolájának helyreállítására 100 frtot adományozott magánpénztárából. — A királyné ő Felsege Ürmény tűzkárosult lakosainak 100 forintot küldött.

— Rudolf koronaörökös múlt hétfőn tette le a vizsgálatot a tábori erődítésből, az utászati s műszaki szolgálatból. Ő Felsege, a császár s király legmagasb megelégedését nyilvánította a főherceg tanusított előmenetele felett.

— IX. Pius pápa ő szentsége megkoronáztatásának 28-ik évfordulóján számtalan üdvözlő táviratot és szerencsekívánatot kapott. Királyunk ő felsége is kifejezte a szent Atyának szerencsekívánatait. Junius 20-dikán fogadta ő szentsége Ausztria-Magyarország és Franciaország követeit, valamint Brazília Rómában székelő miniszterét.

— Constantin Nikolajevitsch nagyherceg múlt hó 27-én délután 3 óraker érkezett Bécsbe külön vonaton azon orosz katonai küldöttség élén, mely ő Felsegét a császárt s királyt a szent György-rend lovagjává történt kinevezetésének 25-dik évfordulója alkalmából üdvözölni jött. Tiszteletére hétfőn Schönbrunnban udvari diszebed volt. A nagyherceg 30-án Varsóba elutazott.

— Estei Ferencz Ferdinánd modenai herceg és neje Adelgunda főhercegnő múlt szerdán Budapestre érkezett s kíséretével együtt az »Európa« vendéglőbe szállott. Ő fensége mint a róla nevezett budai gyalogezrednek tulajdonosa, múlt héten a főváros közelében táborozó ezredet megszemlélte.

— Haynald Lajos kalocsai érsek ur ő execja a vadkerti r. kathol. iskolaháznak még egy tanteremmel való kibővítését saját költségén elrendelte s ezenfelül az ottani templom rozsz karban levő orgonájának kijavítására 100 forintot adományozott.

— Kitüntetések. Zsoldos Ignácz legfőbb ítélőszéki tanácselnök 48 évi közhasznú és kitünő szolgálatainak elismerésül a Szent-István-rend kiskeresztjével díszítettett föl. — Csillag Benő kir. táblai bírónak hosszú és hű szolgálatai jutalmául maga és utódai részére »ettrekarsai« előnévvel magyar nemesség adományoztatott.

— Keleti Károly jeles statistikuskat a londoni statisztikai társaság egyhangulag megválasztotta tagjává.

— A szini tanoda ezévi vizsgálatai a múlt héten fejeztettek be s az eredmény nem ütött ki kedvezően sem a növendékekre sem az intézetre, mit főleg az intézet hibás szervezetének és rozsz vezetésének kell felelni.

— B. Józsi Kálmántól a budai szinkörben egy új dráma: »Báthory Gábor utolsó szerelme« került színre; a közönség nagy tetszéssel fogadta és a szerzőt többször kihívta.

— Vadkert falu harmada Nógrádban múlt hó 22-kén hajnalban leégett, a termést pedig a jég elverte. Dr. Kovács Pál esperes és plébános a nyomor pillanatnyi enyhítésére azonnal hatszáz forintot osztott ki. — A szentlászlói (Zalamegyében) szent-ferencz-rendi templom és zárda múlt hó 19-kén éjjel egy villámcsapás következtében a lángok martaléka lett.

— Az egyetem ujjaalakulásának 94. évfordulóját múlt hó 24-ikén ülték meg a szokásos ünnepélyességekkel az akadémia dísztermében. Ez alkalommal Kautz Gyula egyetemi rector kétezer forint alapítványt tett, melynek évi 120 forintnyi kamatja, szegénysorsu egyetemi jogtanuló ifjak segélyezésére fog fordíttatni.

— A svábhgyi fogaskerekű vasutat csütörtökön múlt hó 25-dikén adták át a közforgalomnak. Naponkint 36—38 vonat közlekedik; a menet föl és le egy negyed óráig tart. A menetdíjak a következők: fölfelé 30 kr, lefelé 20 kr, föl és le 40 kr. A vasut, melyet egy svájci töképezesekből álló társaság épített s Cathry svájci mérnök tervezett, nyolczszázezer forintba került.

— Haase Alajos nyitrasárfői földbirtokos az ottani iskolára múlt évben tett 2000 forintnyi adományán felül a folyó évben azt belsőleg s külsőleg kicsinosíttatta s az egész iskolát minden tekintetben fölszerelte. Amiért is a vallás- és közoktatásügyi miniszter nyilvánosan köszönetet mondott neki.

— Békés megyében régészeti és művelődéstörténeti egyesület alakult, mely elnökeül az egyesület lelkes kezdeményezőjét, Gőndöcs Benedek apát urat választotta meg.

— Zichy Mihály, híres festész hazánkfia, szombaton fővárosunkba érkezett s barátai vasárnap a városligeti Klemens-féle vendéglőben lakomát rendeztek tiszteletére.

— A zalavári apátság függetlenségének helyreállítási ünnepélyét múlt hó 21-ikén tartották meg Zala-Apátiban nagyszámu fényes közönség részvéte mellett. Az isteni tisztelet után diszlakoma volt a kolostor folyosóin, melyen kétszáz vendég volt jelen.

— Halálozások. Vásárosnaményi Eötvös Mihály, Szathmár megye volt első alispánya, 1848—1849-ben kormánybiztos, elte 78. évében. — Deseffy Kornélia grófnő Bécsben m. hó 21-én. — Kolonics Miksa gróf, felső házi tag, egy a történelemben is szerepelt család utolsó sarja, ki résztvett a pozsonyi diaetákon s megjelent az 1861. pesti országgyűlésen is, meghalt nagy-lévárdi jószágán, hol az utóbbi időkben egészen visszavonulva élt, öreg korától testileg, egyetlen fiának kora halála miatt pedig lelkileg is megtörve.

— Fox Károly híres mérnök, ki a londoni kristálypalotát építette, múlt hó 14-én Blackheathben, 64 éves korában meghalt. — Garasanin ismert szerb államférfiu s Szerbiának több éven át volt kormányelnöke meghalt. — Londonban egy nem rég tartott árverés alkalmával három darab 1750-dik évi sevresi porcellán tizezer font sterlingen kelt el. A legnagyobb közölök tizenegy és fél hüvelyknyi magas volt. — Ugyanott legközelebb érdekes árverés lesz. A boldogult braunschweigi herceg pompás drágakövekkel kirakott rendjelei fognak újra illetoleg kalapács alá kerülni. Az elárverezendő rendjelek között van az arany-gyapjuren is, valamint több európai udvar decoratiója, többnyire gyémántokkal, rubinokkal, smaragdokkal és zafirokkal gazdagon kirakva.

MINDENFÉLE.

Midőn Franciaország XVI. Lajos alatt Algir ellen expedícióra készült s a francia diplomatai ügyvezető a deyt a város bombáztatásával fenyegette, mi utóbb meg is történt, azt kérde a dey a francia meghatalmazattól, hogy mennyibe kerülhet királyának ezen expedíció felszerelése? — Ennyi és ennyi millióba, volt a válasz. »Oh,« felel a dey, »mondja meg hát ön a királyának, hogy kész vagyok magam az egész várost összelövetni, ha nekem ezen összeg felét kifizeti.«

Egy paraszt agyonütötte fejszójával a szomszéd kutyáját, mely őt meg akarta harapni. A szomszéd feleletre vonta őt ezért

Folytatás a mellékleten.

s miután a paraszt mentségül az hozta föl, hogy ez csak védelemből történt, a szomszéd azt mondta, hogy akkor hát megfordíthatna volna fejszójét s a nyelével üthette volna meg a kutyát. »Mindenesetre így tettem volna«, volt a válasz, »ha a kutya a farkával és nem a fogaival akart volna megharapni.«

Egy czipészínást sörért küldtek s hazamenet az a szerencsétlenség érte, hogy összetörte a sörrel telt palackot s a drága nedvet gazdája helyett a föld itta meg. Sirva s az üvegdarabokat félrerugva így sohajtott fel a czipészet ujoncza: »Istenem ez már megtörtént, csak lennék már legalább túl a verésen is!«

IRODALOM.

— Megjelent s beküldetett: »Uj magyar Sion« Egyházirodalmi folyóirat. Ötödik évi folyam. Juniusi füzet. Tartalma: A spiritismus, dr. Hamvástól; irodalmi fölfedezés; Rajna vidékén, Maszlaghy Ferencztől; irodalom és művészet (Clemens Schrader); irodalmi dolgok (Hurter, Hergenrother, SEDA), vegyesek. 401—480 lap. Előfizetési ára az egész évi folyamnak 6 frt. Előfizethetni Esztergamban a szerkesztőnél, Zádory János theologiai tanárnál.

— Az erdélyi római katolikus status sérelmes ügyei történeti és jogi szempontból. Irta Éltés Károly hittudor s lyceumi tanár. Tartalmát a következő öt sérelmes ügy képezi: 1. a nagy-szebeni Terézvárház ügye; 2. az erdélyi fehérvári székesegyházi káptalan alapítványi javadalmának ügye; 3. a nagy-szebeni Orsolya-apácák leánynevelőké királyi alapítványainak ügye; 4. a brassói és n.-szebeni szentferencz-rendiek királyi alapítványainak ügye; 5. a kinestári kegyuraság alatt levő lelkeszi állomások javadalmazásának ügye. 8-rét, 26 lap. Nyomatott Gyulafehérvárról. Ára ?

Társulati Értesítő.

A Szent-László-Társulat

június 25-ikén délutáni 4 órakor Peitler Antal püspök s társulati elnök ur ő excija elnöklete alatt választmányi gyűlést tartott. Elnök ur ő extiája megnyitván az ülést, a következő új tagokat jelentette be: alapítótagokká lettek: Markovics Lázár váci püspöki titkár, Lonkay Antal lapszerkesztő, Sóos József váci kanonok s püspöki helynök; rendes tagokká: Ács József, Argauer Vilma, Beleznay István, Feld Antal, Gremesperger István, Haszlinger Sebestyén, Havelka Antal, Krencz Ignác, Molnár János, Nemsits Ferencz, Saly Pál, Szuborits Jenő és Vavrecsány Ferencz, valamennyien a székesfehérvári egyházmegyéből; összesen 3 alapító és 13 rendes tag. A választmány a jelentést örvendetes tudomásul vette.

Elnök ő excellentiája jelentette, miszerint a társulat egyik védszentjének szent László királynak ünnepét a budapesti tagok az ünnep nyolczadába eső vasárnapon, június hó 28-ikán, az egyetemi templomban délelőtti 11 órakor tartandó szentmise, és egyházi szentbeszéddel fogják megülni. A szentmiseáldozatot Róder Alajos kanonok s társulati alelnök ur ő nagysága, a szent beszédet Czibulka Nándor papnöveldei lelkiigazgató ur fogja tartani.

A segélyzések vételéről érkezett elismervények bemutatása után olvastatt a pénztári kimutatás. E szerint a társulat

bevétele f. évi január 1-től tesz 5561 frt 39 krt készpénzben s 100 frtot értékpapirban; a kiadás 2668 frt 53 krt; az alapítványi tőkék: 11,641 frt 91 krt készpénzben, és 13,850 frtot értékpapirban.

Megszavaztattak a következő segélyadományok: a szegény gyermekek s árvák ingyen nevelésével foglalkozó szürkenéni-kék terézvárosi intézetének 80 frt, a krisztinavárosinak 50 frt; a cselédképző Mária-intézetnek 50 frt; a szentlászlói leégett szentferencz rendi zárda és templom javítási költségeire 200 frt; a czinkotai r. kath. iskola építésére 100 frt; a rádi kath. községnek iskolaépítésre 70 frt; a hátszegi r. kath. leányiskola segélyzésére 70 frt; a nyirbáthori minorita zárda s templom javítási költségeire 80 frt.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Bernolák Károly és Bornemisza Antal választmányi tagok kérték föl.

Szent-István-Társulat.

Kimutatás

A Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről. frt kr.

Mártonfi Antal erzsébetvárosi esperes és plébános	12	60
Bende Imre apát, esperes, ujvidéki plébános	47	25
Rosztóczy Imre esperes, kaáli plébános	25	20
Bergler Gyula prépost, esperes és tokaji plébános	6	30

Szent-László-Társulat.

Adakozások a Szent-László-Társulat részére. frt kr.

Ruzicska János 1871—74.	3	—
Piry Cirjék, Pozsony	2	—
Névtelen »Mindent Jézus sz. nevében« jelige alatt	20	—
Klinger István 1874.	1	—
Sóos József váci kanonok s püspöki helynök alapítványa	60	—

Jótevény adakozások.

Egy névtelen, ezen jelige alatt: »Mindent Jézus szent nevében!«	frt	kr.
Őszentsége IX-dik Pius pápa számára	20	—
A Sz.-László-Társulatnak	20	—
A Sz.-Bonifác-társulatnak	20	—
A pesti-sz.-Lipót-templomra	10	—
A sz.-Lipót-társulatnak az amerikai missziókra	10	—
A kínai misszióknak	10	—
Az indiai misszióknak	10	—
A keleti misszióknak	10	—
Az afrikai misszióknak	10	—
Összesen	120	—

Pályázat. A hegyesi — Bács megye — r. kath. hitközségben kántorsegédi állomásra pályázat hirdettetik. Évi fizetés 80 frt, szabad lakás és teljes ellátás. Az orgonálásban és egyéb kántori teendőkbéli jártasság szükségeltetik. A pályázni akarók ebbeli szándékukról azonnal értesítsenek.

Kelt Hegyesen (Bács megye) 1874. jun. 20.

Csepelei Iános,
éneklész.

(1—2)

